

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 574/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. T. L., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. Č., T., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl.46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Cdo 11/2011 z 27. novembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 21/10 z 10. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. T. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2013 doručená sťažnosť Ing. T. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na verejné prerokovanie vecí a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a napokon porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Cdo 11/2011 z 27. novembra 2012 (ďalej len „najvyšší súd“ a „uznesenie najvyššieho súdu“) v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 21/10 z 10. februára 2011 (ďalej len „krajský súd“ a „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobným návrhom domáhal proti žalovanému Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) zaplatenia sumy 438,16 € s príslušenstvom. Okresný súd Bratislava I sčasti vyhovel žalobe sťažovateľa a rozsudkom sp. zn. 16 C 238/2008 z 23. novembra 2009 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 408,29 € s príslušenstvom a nahradiť trovy konania. Krajský súd ako odvolací súd podľa § 220 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov konania.

3. Sťažovateľ tvrdil, že rozsudkom krajského súdu boli porušené jeho označené základné práva tým, že „... vec sťažovateľa nebola verejne prerokovaná v jeho prítomnosti a nemohol sa vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Navyše v predmetnej právnej veci, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvostupňového súdu v prospech odporcu pričom nerešpektoval zistený skutkový stav veci napríklad, v súvislosti so mzdovým listom sťažovateľa za roky 2004 a 2005. Odporca nijakým spôsobom nerozporoval údaje uvedené v mzdových listoch sťažovateľa. Preto nie je zrejmé na základe, akého vykonaného dokazovania dospel odvolací súd k zmene rozsudku pričom sa k tomu nemohol vyjadriť sťažovateľ vrátane akých si nepreukázateľných údajne ďalších vykonaných dôkazov. Odvolací súd porušil aj § 123 OSP.“.

4. Ďalšie námietky sťažovateľa smerovali voči výroku o náhrade trov konania a v tejto súvislosti sťažovateľ uvádza: „Ďalšie porušenie zákonnosti odvolacím súdom

je nepochybné v priznaní náhrady trov konania v nesprávne vyčíslenej sume a nesprávne určenej advokátskej kancelárii, ktorá odmieta vyčíslenú sumu nakoľko nezastupovala odporcu. V odôvodnení rozsudku sa uvádza, že trovy konania predstavujú odmenu predchádzajúceho právneho zástupcu za 7 úkonov právnej služby medzi ktoré boli zaradené 3 vyjadrenia k návrhu. Nie je známe podľa akého ustanovenia OSP došlo k svojvoľnému predloženiu ďalších dvoch vyjadrení, keď ani jeden zo súdov nevyjadril možnosť so žiadosťou predloženia o tieto ďalšie dve vyjadrenia a ani ich nevyžadoval. Na tento nedostatok odvolací súd nereagoval a tým nezistil skutočný stav veci vo vzťahu k nesprávne stanovenej výške náhrady trov právneho zastupovania. Teda, došlo k ďalšej nesprávnosti a porušeniu práv sťažovateľa na spravodlivé a nestranné rozhodovanie odvolacím súdom.“

5. Sťažovateľ na podklade už uvedenej argumentácie podal generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Generálny prokurátor sa so sťažovateľom uvádzanými dôvodmi vo vzťahu k výroku o trovách konania čiastočne stotožnil a podaným mimoriadnym dovolaním vytýkal protizákonnosť rozsudku krajského súdu v tom smere, že nesprávne zaviazal sťažovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia k rukám advokátskej kancelárie H., s. r. o., B., ktorá zastupovala žalovaného len v odvolacom konaní a ktorá si náhradu trov konania neuplatnila, pričom podľa názoru generálneho prokurátora povinnosť platby trov konania mala smerovať k rukám advokátky JUDr. M. T., ktorá zastupovala žalovaného v konaní na prvom stupni a ktorá trovy konania aj vyčísliť. Iné námietky generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní neuviedol.

6. Uznesením najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuté. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti napáda uznesenie najvyššieho súdu z identických dôvodov, ktorú uviedol vo vzťahu k rozsudku krajského súdu (bod 4).

7. V petite sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, zrušil uznesenie najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu a vrátil vec na nové

konanie najvyššiemu súdu, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € a trovy konania.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu označených základných práv rozsudkom krajského súdu

11. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy možno konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané. Ak teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že o porušení základného práva alebo slobody sťažovateľa je oprávnený rozhodovať iný súd na základe dostupného a účinného právneho prostriedku nápravy v systéme všeobecného súdnictva, ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci.

12. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v danom prípade sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže nepodal dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a to napriek tomu, že v jeho veci boli dané dovolacie dôvody podľa § 238 ods. 1 OSP. Podľa uvedenej právnej normy dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

13. Keďže sťažovateľ mohol a mal na ochranu svojich základných práv využiť dovolanie, ktoré pre neho v okolnostiach prípadu predstavovalo účinný právny prostriedok nápravy v systéme všeobecného súdnictva, ústavný súd bol nútený jeho sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k rozsudku krajského súdu) odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

14. Nad rámec uvedeného ústavný súd k argumentácii sťažovateľa, podľa ktorej *„... odvolací súd vedome zavádza, klame a porušuje § 115a ods. 1 OSP nakoľko sťažovateľ ako účastník konania nikdy nedal súhlas s rozhodnutím vo veci bez nariadenia*

pojednávania a ani výslovne sa nevzdal svojho práva na verejné prerokovanie veci“ uvádza, že sťažovateľ sa mylne domnieva, že nariadenie pojednávania pred odvolacím súdom je závislé od jeho prejavenej vôle. Odvolací súd je povinný skúmať, či v tom-ktorom prípade nie sú naplnené podmienky dikcie § 214 ods. 1 OSP, a ak zistí, že nie sú (pričom sťažovateľom namietaná potreba zopakovania alebo doplnenia dokazovania je zásadne na úvahe súdu), môže o odvolaní rozhodnúť i bez nariadenia pojednávania. K namietanému porušeniu § 115a ods. 1 OSP ďalej ústavný súd dopĺňa, že z predloženej sťažnosti je zrejmé, že súd prvého stupňa vykonal vo veci niekoľko pojednávaní, a teda vo veci sťažovateľa ani len nezvolil postup podľa § 115a ods. 1 OSP. V naznačených súvislostiach preto z pohľadu ústavného súdu nie sú dané žiadne dôvody, ktoré by signalizovali možné porušenie základného práva na verejné prerokovanie veci zo strany konajúcich všeobecných súdov. Postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

K namietanému porušeniu označených základných práv uznesením najvyššieho súdu

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

17. Podstata mimoriadneho dovolania, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, spočívala v posúdení právnej otázky, komu patrí náhrada trov konania (či ide

o nárok advokáta alebo o nárok účastníka) a výklad a aplikácia ustanovenia § 149 ods. 1 OSP v prípade, že účastníka, ktorému má byť prisúdená náhrada trov konania, už nezastupuje pôvodný advokát, ktorý poskytol právne služby v súdnom konaní a vykonal aj úkony potrebné na priznanie náhrady trov konania, t. j. uplatnil nárok na náhradu trov konania a tieto vyčíslil, ale zástupcom je nový advokát.

18. Najvyšší súd sa v odôvodnení uznesenia vysporiadal s nastolenou právnou otázkou takto:

«Ak je účastník zastúpený advokátom a prisudzuje sa mu náhrada trov konania, ktorú zaviazaný účastník je povinný zaplatiť na účet advokáta, je irelevantné, či ide o trovy, ktoré vynaložil priamo účastník alebo ich za neho hradil advokát. Vzájomné nároky tohto zastúpeného účastníka a jeho advokáta sú ich vnútorným vzťahom. Náhradu trov konania súd priznáva účastníkovi a jeho advokát je len platobným miestom na zaplatenie tejto náhrady; tento nárok preto nemôže advokát vo vlastnom mene úspešne vymáhať v rámci exekúcie (porovnaj tiež dôvody v R 33/2005). Nárok na náhradu trov konania má účastník konania, on je osobou oprávnenou na náhradu trov konania („Ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania...“), nie jeho advokát, ktorý podľa § 149 ods. 1 O. s. p. predstavuje iba zákonné platobné miesto vymedzené zákonodarcom vo vete „je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi“. Táto úprava sa vzťahuje len na prípad, kedy účastníka, ktorému má byť prisúdená náhrada trov konania, zastupuje advokát. Ak by účastník v tom čase už zastúpený žiadnym advokátom nebol (§ 25 ods. 1, § 26 ods. 4 O. s. p.), aplikácia ustanovenia § 149 ods. 1 O. s. p. neprichádza do úvahy a náhradu trov celého konania (kam patria aj trovy spojené s jeho už skončeným zastúpením advokátom či advokátmi) sa uloží zaplatiť priamo v prospech tohto (už advokátom nezastúpeného) účastníka. Ak mal počas konania účastník postupne viacerých advokátov a v čase rozhodovania je zastúpený advokátom, zákonným platobným miestom pre náhradu trov celého konania (vrátane trov spojených so zastúpením predošlými advokátmi) je tento – v poradí posledný – advokát (porovnaj k tomu aj príslušnú odbornú literatúru, napr. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní rád I, Komentár, C. H. Beck, Praha 2009, 1. vydanie, str. 1003; Števček, Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 386-387).

Odvolací súd v intenciách podaných právnych záverov správne aplikoval ustanovenie § 149 ods. 1 O. s. p., keď navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania, a to Advokátskej kancelárii H., s. r. o., B. V čase jeho rozhodovania predsa zastúpenie odporcu advokátkou JUDr. M. T. už netrvalo a práve uvedené (nové) advokátske zastúpenie odporcu predstavovalo aktuálne zákonné platobné miesto.»

19. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

20. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad aplikovaných právnych predpisov a dostatočne odôvodňuje svoj výrok. V uznesení najvyššieho súdu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Sťažnosťou napadnuté uznesenie je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na všetky otázky, prečo nebolo vyhovené mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora.

21. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 138/02, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05).

22. Ústavný súd konštatuje, že z obsahu sťažnosti nevyplýva priama súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru alebo právom na verejné prerokovanie veci a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri aj bod 14). Ústavný súd ďalej poznamenáva, že skutočnosť, že konajúce súdy neakceptovali argumentáciu sťažovateľa, nemá za následok porušenie jeho základných práv. Právo na súdnu ochranu neznamena procesný úspech sťažovateľa vo veci (podobne II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97). Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti (vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu) podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

23. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že *„generálny prokurátor vedome neuviedol všetky evidentné a preukázateľné porušenia zákonnosti, ale obmedzil sa len na nesprávne uvedenie mena advokáta...“*, ústavný súd naostatok uvádza, že je výlučne na zvážení generálneho prokurátora, s ktorými skutočnosťami uvedenými v podnete sa stotožní a argumentačne ich pojme do mimoriadneho dovolania, keďže z ustanovenia § 243e a nasl. OSP možno tiež vyvodiť, že ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorého využitie patrí iba generálnemu prokurátorovi, a nie účastníkovi konania.

24. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre nedostatok právomoci, resp. pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2013